

**МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН
ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР**

Төрийн ордон, Жанжин Д.Сүхбаатарын талбай,
6 дугаар хороо, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар хот, 14201
Утас: (976-51) 26 08 17, Факс: (976-51) 26 24 08,
Цахим шуудан: info@cabinet.gov.mn,
Цахим хуудас: www.cabinet.gov.mn

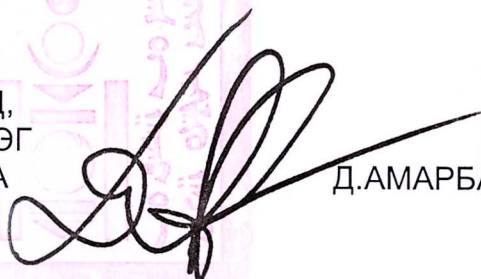
2023.06.09 № ХХ/1375
танай _____-ны № _____-т

Мэдээлэл хүргүүлэх тухай

Улсын Их Хурлын чуулганы 2023 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрийн нэгдсэн хуралдаанд хийх Хүн амыг халдварт болон халдварт бус өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, шинжилгээ, оношилгоонд хамруулах ажлын явц, үр дүнгийн талаарх Ерөнхий сайдын мэдээллийг хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хавсралт ⁷..... хуудастай.

МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА

Д.АМАРБАЯСГАЛАН

17

ХҮН АМЫГ ХАЛДВАРТ БОЛОН ХАЛДВАРТ БУС ӨВЧНӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, ЭРТ ИЛРҮҮЛЭХ ҮЗЛЭГ, ШИНЖИЛГЭЭ, ОНОШИЛГООНД ХАМРУУЛАХ АЖЛЫН ЯВЦ, ҮР ДҮНГИЙН ТАЛААР УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЧУУЛГАНЫ НЭГДСЭН ХУРАЛДААНД ХИЙХ МЭДЭЭЛЭЛ

Нэг. Ерөнхий зүйл

Хүн амыг нас, хүйс, эрүүл мэндийн эрсдэлд суурилсан урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, шинжилгээ, оношилгоонд хамруулах нь хүн амын насжилт, амьдралын чанарыг бууруулж, хөдөлмөрийн чадвар алдалтад хүргэж болзошгүй халдварт бус өвчнүүдийг эрт үед нь илрүүлэх замаар ирээдүйд учрах өвчний хүндрэл, нас баралт, гэр бүл, цаашлаад улс орны эдийн засаг, санхүүгийн дарамтаас сэргийлэх чухал ач холбогдолтой.

Эрт илрүүлэг нь зорилтот насны бүлэгт чиглэсэн, хувь хүний анхдагч болон завсрын эрсдэлт хүчин зүйлсийг үнэлэх, эмнэл зүйн үзлэг, багажийн болон лабораторийн шинжилгээнд үндэслэн дүгнэлт өгөх, зөвлөгөө, мэдээллээр хангах, шаардлагатай тохиолдолд лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагад оношийг нь тодруулахаар илгээх, хянах цогц үйл ажиллагаа юм.

Эрүүл мэндийн сайдын 2022 оны А/139 дүгээр тушаалаар хүүхдийн эрт илрүүлгийн товлал, давтамжийг 2 насны багцад 6 төрлийн үзлэг, шинжилгээ, оношилгоонд хамруулахаар, насанд хүрэгчдэд 6 насны багцаар эрсдэлийн үнэлгээ, эмнэл зүйн үзлэг, лабораторийн болон багажийн зэрэг 21 төрлийн шинжилгээ, оношилгоонд хамруулахаар тус тус батлан хэрэгжүүлж байна.

Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн “Багц төлбөрийн хэмжээ, журам батлах тухай” 2022 оны 06 тоот тогтоолоор 18-30 насны багц 60,000 төгрөг, 31-45 насны багц 130,000 төгрөг, 45-60 насны багц 150,000 төгрөг, 61-ээс дээш насны багц 140,000 төгрөг байхаар баталж, эрт илрүүлэг үзлэг, шинжилгээнд зарцуулан ажиллаж байна.

Өвчнийг эрт үед нь илрүүлэх дэд бүтцийг бий болгох зорилгоор 2021-2022 онд 36.2 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтээр нийт 20 аймаг, 5 дүүргийн эмнэлэгт улаан хоолой, ходоодны уян дуран, тархины цахилгаан бичлэгийн аппарат, чих, хамар, хоолойн оношилгооны тоног төхөөрөмж, суурин дижитал рентген аппарат, суурин ЭХО, шүдний оношилгооны тоног төхөөрөмж, зүрхний цахилгаан бичлэгийн аппарат зэрэг тоног төхөөрөмжөөр бүрэн хангагдсан Эрүүл мэндийг дэмжих төвийг олон улсын стандартад нийцүүлэн байгуулсан.

Эрүүл мэндийн салбарын төр, хувийн хэвшлийн 648 байгууллагын 5 мянга гаруй эмч, эмнэлгийн ажилчдыг түшиглэн иргэдэд урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх тусламж үйлчилгээг үзүүлж байна.

Эдгээр эрүүл мэндийн байгууллагуудын эрт илрүүлгийн цахим мэдээллийн 5 программыг стандартын дагуу нэгтгэн мэдээллийг солилцож, улмаар эрт илрүүлгийн их өгөгдлийн санг бий болголоо.

Хоёр. Эрт илрүүлгийн хамрагдалтын талаар

Эрт илрүүлэгт 2023 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдрийн байдлаар Монгол Улсын нийт хүн амын 31 хувь буюу 1,044,271 хүн хамрагдсанаас 45 хувь нь

эрэгтэйчүүд, 55 хувь нь эмэгтэйчүүд, насны байдлаар авч үзвэл 59.3 хувь нь хүүхэд, 40.7 хувь нь насанд хүрэгчид байна. Эрт илрүүлэгт хамрагдагсдын 50 хувь нь Улаанбаатар хотод, 50 хувь нь орон нутагт хамрагджээ.

Эрт илрүүлэг үзлэгт 1,044,271 хүн хамрагдсанаас давхардсан тоогоор 681,443 сэжигтэй тохиолдол бүртгэгдлээ. Бүртгэгдсэн сэжигтэй тохиолдлын 398,084 буюу 58.4 хувь нь эмэгтэй, 283,359 буюу 41.6 хувь нь эрэгтэй байна.

Нийт 681,443 сэжигтэй тохиолдлоос 414,377 буюу 60.8 хувь нь хоол боловсруулах, 79,806 буюу 11.2 хувь нь дотоод шүүрэл ба тэжээл, бодисын солилцооны, 54,327 буюу 8.0 хувь нь бөөр, шээсний замын, 42,524 буюу 6.2 хувь нь зүрх судасны, 24,985 буюу 3.7 хувь нь амьсгалын эрхтэн тогтолцооны өвчин, эмгэгтэй байж болох эрсдэл бүртгэгдсэн нь нийт өвчлөл, эмгэгийн сэжигтэй тохиолдлын 90.4 хувийг эзэлж байна.

Гурав. Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, шинжилгээ, оношилгооны ажлыг эрчимжүүлэх чиглэлээр хийсэн ажлуудын талаар

Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, шинжилгээ, оношилгооны хамрагдалтыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн “Багц, төлбөрийн хэмжээ, журам батлах тухай” 2022 оны 06 тоот тогтоолд дараах нэмэлт, өөрчлөлтийг оруулж шийдвэрлүүлээд байна. Үүнд:

- Гүйлсэн булчирхайн архаг үрэвсэл, хэрэх өвчин 25 хүртэлх насны хүн амын дунд хамгийн түгээмэл тохиолдож байгаа тул 6-17 насны даатгуулагчийн урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлгийн багцад А бүлгийн стрептококийн хурдавчилсан сорилыг нэмж, Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс үзүүлэх эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээгээр тооцож санхүүжүүлэх;
- Сумын эрүүл мэндийн төв нь урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлгийн 18-30 насны багцын тусламж үйлчилгээг холбогдох удирдамжийг баримтлан цогцоор нь үзүүлсэн тохиолдолд санхүүжүүлэх;
- Иргэн даатгуулагч эрт илрүүлэг багц үзлэгт хамрагдаж эхэлснээс дуусах хүртэлх хуанлийн 20 хоногийн хугацааг ажлын 20 хоногт багтаах болгож өөрчлөх;
- Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх үзлэг, шинжилгээ, оношилгооны дүгнэлтийг үндэслэн даатгуулагчийг дараагийн лавлагаа шатлалын эрүүл мэндийн байгууллагад илгээхдээ Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны А/813 дугаар тушаалын 3.1 дэх заалтыг баримтлах, мөн иргэн даатгуулагчийг тухайн эрүүл мэндийн байгууллагад эмчийн үзлэг, шинжилгээ, оношилгоонд шууд илгээх зохицуулалтуудыг тус тус тусгаснаар шаардлагатай эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг чирэгдэлгүй авах нөхцөлийг бүрдүүлэв.

Дөрөв. Эрт илрүүлэх үзлэгээр илэрсэн эрсдэлт хүчин зүйлсийг бууруулах, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, иргэдэд эрүүл идэвхтэй амьдрах, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, эрүүл мэндийн боловсрол олгох үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх талаар

Эрүүл мэндийн сайдын А/40 дүгээр тушаалаар “Хүн амд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх, нийгэм, зан үйлийн өөрчлөлтийн харилцааны стратеги”-ийг боловсруулах ажлын хэсэг, ажиллах удирдамжийг

баталсан бөгөөд уг ажлыг НҮБ-ын Хүүхдийн сангаас санхүүгийн дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллаж байна.

Мөн Эрүүл мэндийн яам болон Монголын Үндэсний олон нийтийн радио, телевиз хамтран иргэдэд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, эрүүл зан үйл төлөвшүүлэх, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл мэндийн салбарын ололт амжилт, шинэ техник, технологи, инновацийг сурталчлан таниулах, эрүүл мэндийн салбарын эрдэмтэн судлаач, эмч мэргэжилтнүүдийг оролцуулсан нотолгоонд суурилсан эрүүл мэндийн нэвтрүүлэг бэлтгэж, долоо хоног тутам олон нийтэд түгээх чиглэлээр ажиллаж байна.

“Зонхилон тохиолдох өвчнөөс сэргийлэх, иргэдэд эрүүл идэвхтэй амьдрах, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулах” ажлын удирдамжийн дагуу “Иргэдийн илүүдэл жин, таргалалтыг бууруулж, эрүүл зөв хооллох, дасгал хөдөлгөөнийг хэвшүүлэх”, “Архи, тамхины зохисгүй хэрэглээг бууруулах”, “Амны хөндийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, амны хөндийн эрүүл мэндийг дэмжих”, “Сэтгэцийн эрүүл мэндийг дэмжих, стрессийг зөв удирдах”, “Бэлгийн замаар дамжих халдвараас сэргийлэх”, “Эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх” арга хэмжээ, аяныг жилийн турш хэрэгжүүлж ажиллахаар төлөвлөсөн.

Хүн амын дунд шүд цооролтоос урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бий болгох, эрүүл зан үйлийг хүүхдийн бага наснаас нь төлөвшүүлэх “Шүд” төслийг боловсруулах ажлын хэсгийг Эрүүл мэндийн сайдын 2023 оны А/124 дүгээр тушаалаар байгуулж, төслийг боловсруулж байна.

Энэ хүрээнд нүүр ам судлалын үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр ЭМДҮЗ-ийн “Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний оношийн хамааралтай бүлгийн жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ”-ний тогтоолд өөрчлөлт оруулахаар дараах саналыг боловсруулсан. Үүнд:

- Шүд, амны хөндийн амбулаторийн тусламж, үйлчилгээний зардлын бүрэлдэхүүнд шүд, амны хөндийн мэргэжлийн эмчийн үзлэг, оношилгоо, тухайн шүдний бүрэн эмчилгээ;
- Хүүхдийн шүд, амны хөндийн урьдчилан сэргийлэх тусламж, үйлчилгээний зардлын бүрэлдэхүүнд шүд, амны хөндийн мэргэжлийн эмчийн үзлэг, шүдний өнгөр тодорхойлох, цоорлоос хамгаалах ломбо болон бүх төрлийн түрхлэгийн зардал;
- Хүүхдийн шүд, амны хөндийн урьдчилан сэргийлэх тусламж, үйлчилгээний зардлыг нэг хүүхдэд жилд 2 удаа Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэх;
- Анхан шатны эрүүл мэндийн байгууллага нь тухайн тусламж, үйлчилгээг чадамж бүхий эрүүл мэндийн байгууллагатай гэрээ байгуулах замаар гүйцэтгэхээр зэрэг болно.

Тав. Эрүүл мэндийн сайдын А/110, А/498 тоот тушаалаар эрт илрүүлгийн мэдээний санд үндэслэн нотолгоонд суурилсан мэдээллээр бодлого тодорхойлогч нарыг хангах үүднээс судалгааны багуудыг байгуулан ажиллаж байна.

5.1.1. Насанд хүрэгчдийн дунд зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний эрсдэл

Халдварт бус өвчний анхдагч эрсдэлт хүчин зүйлс нь хувь хүний амьдралын хэв маягтай, ялангуяа тамхи татах, архи, согтууруулах ундааны зохисгүй хэрэглээ, хөдөлгөөний хомсдол, жимс, хүнсний ногооны хангалтгүй хэрэглээ зэрэг зарим зан үйлийн эрсдэлт хүчин зүйлстэй холбоотой байна.

Тухайлбал, халдварт бус өвчний хувь хүний анхдагч эрсдэлт хүчин зүйл болох тамхийг нийт үзлэгт хамрагдсан хүн амын 19.3 хувь нь татаж байгаа, тамхи татаж эхэлсэн дундаж нас 20.8 бөгөөд эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс 7.3 дахин их татаж байгаа, архи, согтууруулах ундааг сүүлийн 30 хоногт “стандарт уулт”-аас хэтрүүлэн хэрэглэсэн тохиолдол 9.7 хувь байж, эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдээс 3.3 дахин их архи ууж байгаа үзүүлэлттэй байна.

Эрт илрүүлэгт хамрагдсан насанд хүрэгчдийн 2 хүн тутмын 1 нь идэвхтэй дасгал хөдөлгөөн огт хийдэггүй, 4 хүн тутмын 1 нь жимс, хүнсний ногоог зохистой хэмжээгээр хэрэглэж чадахгүй буюу өдөрт 400 граммаас бага хэрэглэж байна.

Түүнчлэн үзлэгт хамрагдсан хүн амын 36.4 хувь нь жингийн илүүдэлтэй, ялангуяа 40 ба түүнээс дээш насны 4 хүн тутмын 1 нь таргалалттай байгаа бөгөөд жингийн илүүдэл болон таргалалтын тархалт хүн амын дунд нас ахих тутам нэмэгдэх хандлага ажиглагдаж байна.

Үзлэгт хамрагдсан нийт хүн амын дунд халдварт бус өвчний түгээмэл тохиолдох эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтыг үзэхэд хөдөө, орон нутаг болон Улаанбаатар хотын хүн амын дунд адил тархалттай байна. Халдварт бус өвчний “огт эрсдэлгүй” хүн амын эзлэх хувь маш бага буюу 4.1 хувь, халдварт бус өвчнөөр өвчлөх 1-2 эрсдэлт хүчин зүйлстэй хүн ам 22.2 хувь, өндөр эрсдэлтэй буюу 3-5 эрсдэлт хүчин зүйлс хавсран илэрч байгаа тохиолдол хамгийн их буюу 73.7 хувь байна.

5.1.2. Зүрх судасны өвчний эрсдэл

Эрт илрүүлэгт хамрагдсан 40 ба түүнээс дээш насны нийт хүн амын эрсдэлийг Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын үнэлгээгээр үнэлэхэд 47.4 хувь нь бага, 41.6 хувь нь дунд, 9.7 хувь нь өндөр, 1.3 хувь нь маш өндөр эрсдэлтэй, өөрөөр хэлбэл ойрын 10 жилдээ зүрх судасны өвчнөөр өвдөх, тархины харвалт, зүрхний шигдээс, зүрхний дутагдлаар хүндрэх эрсдэл 40-с дээш насны 2 хүн тутмын 1-д илэрч байна. Ялангуяа энэ нь Улаанбаатар хотын хүн амын дунд өндөр хувьтай тохиолдож байна.

Үзлэгээр цусны даралт ихсэлт буюу артерийн гипертензи (АГ)-ийн тархалт 65 хувь, үүнээс эрэгтэйчүүдэд 70.6 хувь, эмэгтэйчүүдэд 62.2 хувь байна. Артерийн гипертензитай хүн амын дийлэнх нь (83.8 хувь) артерийн даралтаа буулгаж, зорилтот түвшиндээ хүртэл хянаж чадахгүй байна.

Мөн насанд хүрсэн 40 ба түүнээс дээш насны нийт хүмүүсийн 28.5 хувь нь артерийн судас хатуурах эрсдэлтэй, 3.2 хувь нь судас хатууралтай, хүн амын 2 хүн тутмын 1-д зүрхний цохилтын тоо цөөрсөн үзүүлэлттэй байна.

Идэвхтэй дасгал хөдөлгөөн хийдэггүй, тамхи татдаг, цусны муу өөхний агууламж өндөртэй хүн амд артерийн гипертензи тохиолдох эрсдэл их байна.

5.1.3. Чихрийн шижин ба эрсдэлийн үнэлгээ

Чихрийн шижинг илрүүлэхэд шаардлагатай үзлэг, шинжилгээнд 169,547 хүн хамрагдсанаас өлөн үеийн глюкозын түвшин болон өмнө нь чихрийн шижин гэж оношлогдсон түүхэнд үндэслэж чихрийн шижингийн тархалтыг тогтооход 8.1 хувь нь чихрийн шижинтэй, 4.7 хувь нь өлөн үеийн глюкозын өөрчлөлттэй байв.

Чихрийн шижинтэй гэж оношлогдсон 8.1 хувиас 2.8 хувийг нь шинээр илрүүлсэн бөгөөд чихрийн шижингийн тархалт эрэгтэйчүүд (10.2 хувь)-д эмэгтэйчүүд (6.9 хувь)-ээс элбэг, нас нэмэгдэхэд тархалт нэмэгдэж байна.

Чихрийн шижингийн эрсдэлийн үнэлгээгээр хүн амын 20.3 хувь нь өндөр эрсдэлтэй байна. Архи хэрэглэдэг, тамхи татдаг хүмүүст чихрийн шижин элбэг тохиолдож, таргалалттай, АГ-тэй хүмүүст чихрийн шижингээр өвдөх эрдсэл 2.5 дахин өндөр байна.

5.1.4. Хорт хавдрын илрүүлэг

Үзлэгт хамрагдсан 18-60 насны хүн амаас хавдрын 6716 сэжигтэй тохиолдол бүртгэгдсэн. Насны ангиллаар авч үзвэл 18-30 насны бүлэгт 184 тохиолдол буюу 2.7 хувь, 31-45 насны бүлэгт 2202 тохиолдол буюу 32.8 хувь, 46-60 насны бүлэгт 4330 тохиолдол буюу 64.5 хувь байна.

Эрт илрүүлгээр 329 хорт хавдрын оношийг баталгаажуулснаас 255 хүн нь шинээр оношлогдсон. Шинээр оношлогдсон тохиолдлын 29 тохиолдол нь онош батлагдсаны дараахан нас барсан нь дэндүү хожуу шатандаа илэрч байна. Энэ нь эрт илрүүлгийг тогтмолжуулж, эрт шатанд нь оношлох шаардлагатай байгааг харуулж байна.

5.1.5. Сэтгэцийн эрүүл мэндтэй холбоотой асуудлууд

Эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан зорилтот 45 ба 60 насны хүн амын 11.8 хувь нь сэтгэцийн эмгэгийн сэжигтэй байна. Зонхилон тохиолдох сэтгэцийн үндсэн 4 эмгэгээс архаг ядаргаа 3.5 хувь, сэтгэл түгшилт 7.6 хувь, тайлбарлаж боломгүй биеийн зовуурь шаналгаа 6.9 хувь, сэтгэл гутрал 1.7 хувь тус тус тохиолдсон.

Зонхилон тохиолдох сэтгэцийн эмгэгээр насанд хүрсэн эмэгтэйчүүд эрэгтэйчүүдээс 2 дахин илүү өвдөх эрсэлтэй байна.

Түүнчлэн солиорлын шинж илрэх сэжигтэй тохиолдол 21 настангуудын 5 хувьд нь байв. Тэдгээр солиорлын шинж илрэх сэжигтэй хүмүүсийн 12.4 хувь нь сүүлийн 30 хоногт согтууруулах ундааг “стандарт уулт”-аас хэтрүүлэн уужээ.

5.2. ХҮҮХДИЙН ЭРТ ИЛРҮҮГИЙН ХАМРАГДАЛТ

Нийт 0-5 насны хүүхдийн 38.3 хувь, 6-17 насны хүүхдийн 55.7 хувь нь эрт илрүүлэгт тус тус хамрагдсан байна. Үүнээс 0-17 насны хүүхдийн дунд өвчлөлийн эрсдэлтэй 386,959 тохиолдол бүртгэгдлээ.

Эрт илрүүлэгт хамрагдсан 3 настай 3 хүүхэд тутмын 1-д, 5 настай 3 хүүхэд тутмын 2-д, холимог шүдтэй 6-11 насны 5 хүүхэд тутмын 3-д, 12-17 хүртэлх насны

2 хүүхэд тутмын 1 нь шүд цооролттой байгаа бөгөөд хүүхдийн амны хөндийн эрүүл мэнд хангалтгүй байгаа нь бусад өвчлөлийн эрсдлийг нэмэгдүүлж байна.

Эрт илрүүлэгт хамрагдсан 5 хүртэлх насны хүүхдийн 10.2 хувь нь илүүдэл жинтэй, 5.3 хувь нь таргалалттай, 39.3 хувь нь илүүдэл жин, таргалалтад өртөх эрсдэлтэй, 17.5 хувь нь өсөлтийн хоцролттой буюу намхан, 6-17 насны хүүхдийн 6.5 хувь нь илүүдэл жинтэй, 25.7 хувь нь илүүдэл жин, таргалалтад өртөх эрсдэлтэй байгаа тул хүүхдийн хоол тэжээлийн байдал, эрүүл хөдөлгөөнтэй амьдрах хэв маягт бага наснаас нь сургах, эрүүл хооллолтын талаарх зөв мэдлэг, дадал, хандлага суулгах нэн шаардлагатай болохыг илтгэж байна.

Эрт илрүүлэгт хамрагдсан 5 хүртэлх насны хүүхдийн 3.4-11.1 хувь нь хөдөлгөөний дэмжлэг, хяналт, 1.8-8.7 хувь нь хэл ярианы дэмжлэг, хэл засал, 3.1-5.8 хувь нь танин мэдэхүйн хөгжлийн дэмжлэг шаардлагатай байна.

Нийт 6 ба 14 насны судалгаанд хамрагдсан хүүхдийн 72.6 хувь нь сэтгэл хөдлөл, зан үйл нь хэвийн буюу насандаа тохирсон байна. Сэтгэл хөдлөл, зан үйлийн хувьд хэвийн бус сэжигтэй байдлаас 7.0 хувь нь сэтгэл хөдлөл, 30.3 хувь нь зан үйлийн хувьд хэвийн бус, 12.2 хувь нь анхаарал дутмагшил, хэт хөдөлгөөнтөх эмгэг, 16.0 хувь нь үе тэнгийнхний харилцаандаа тулгамдсан асуудалтай байх тус тус сэжигтэй байлаа.

Зургаа. Урьдчилан сэргийлэх эрт илрүүлгийн хөтөлбөрийн зардлын үнэлгээний тайлангийн талаар

Монгол Улсын урьдчилан сэргийлэх эрт илрүүлгийн хөтөлбөрийн зардлын үнэлгээний судалгааг авч үзвэл 2023 оны 3 дугаар сарын байдлаар урьдчилан сэргийлэх эрт илрүүлгийн тусламж үйлчилгээнд 25.6 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгосноос 67 хувийг Улаанбаатар хотод, 33 хувийг хөдөө, орон нутагт тус тус олгосон байна. Хугацаагаар нь авч үзвэл 64 хувийг 2022 онд, 36 хувийг 2023 онд олгожээ.

Төрийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад нийт 20.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт олгосон нь нийт эрт илрүүлгийн үзлэгт зарцуулсан санхүүжилтийн 79.3 хувийг эзэлж байна. Төрийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад олгосон санхүүжилтийн 66.5 хувийг Улаанбаатар хотын эрүүл мэндийн байгууллагуудад олгожээ.

Хувийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад нийт 44,539 хүн эрт илрүүлгийн үзлэгт хамрагдсан байна. Энэ нь улсын хэмжээнд нийт эрт илрүүлэг үзлэгийн 19.9 хувийг эзэлж байна. Хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад эрт илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан иргэдийн 67.4 хувийг Улаанбаатар хотод байрлах 13 эрүүл мэндийн байгууллага эзэлж байна. Нийт эрт илрүүлэгт хамрагдсан санхүүжилтийн 20.7 хувь буюу 5.3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтийг хувийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад олгосноос 31.2 хувийг хөдөө, орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад олгосон байна.

Ходоодны хорт хавдар шинээр оношлогдсон тохиолдлыг “хорт хавдар оношлогдсон дундаж хугацаа”-д үндэслэн тооцоолж үзэхэд нэг хүн дунджаар 10.4±9.1 жилийн өмнө хавдраа эрт илрүүлж, оношлуулжээ. Ийнхүү эрт оношлосноор C16 онош бүхий 44 хүний хувьд 228 хүн жилийг амьдралын хугацаандаа уртасгасан эерэг үр үзүүлэлттэй байна.

Дээрх хүмүүс эрт илрүүлэн оношилсноор цагаасаа эрт нас барахаас сэргийлж, мөн амьдралын дараагийн жилүүдэд ажил хөдөлмөр эрхлэн 6.3 тэрбум төгрөгийн орлого олох боломжтой буюу нэг хүний боломжит орлогын хэмжээ 143.0 сая төгрөг гэсэн тооцоолол гарсан.

Дээр дурдсан үр дүнгүүдээс харахад аливаа өвчнийг эрт илрүүлснээр тухайн улс оронд хүний нөөцийн хангамж, эдийн засгийн асар чухал ач холбогдолтой төдийгүй хувь хүн, гэр бүлийг ядуурлаас сэргийлэх бүрэн боломжтой болохыг илтгэж байна.

-----oOo-----